

Socialförsäkringsutskottets betänkande**1976/77: 18****med anledning av propositionen 1976/77: 100 i vad avser anslag för budgetåret 1977/78 till studiesociala åtgärder jämte motioner****Propositionen**

Regeringen har i propositionen 1976/77: 100 bil. 12 (utbildningsdepartementet) under litt. G. Studiesociala åtgärder punkterna G 1—G 7 och IV. Statens utlåningsfonder punkten IV: 5 föreslagit riksdagen att

(G 1) till Centrala studiestödsnämnden m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 30 833 000 kr.,

(G 2) antaga inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349),

(G 2) antaga inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1975: 358) om vuxenutbildningsavgift,

(G 2) godkänna att 229 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Studiebidrag m. m.,

(G 2) godkänna vad departementschefen förordat om fördelningen av inkomsterna från vuxenutbildningsavgiften m. m. på olika ändamål för budgetåren 1977/78, 1978/79 och 1979/80,

(G 2) till Studiebidrag m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 675 000 000 kr.,

(G 3) till Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.,

(G 4) godkänna att 4 800 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Ersättning till postverket, riksbanken och riks-försäkringsverket för deras handläggning av studiesocialt stöd,

(G 4) till Ersättning till postverket, riksbanken och riks-försäkringsverket för deras handläggning av studiesocialt stöd för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 2 601 000 kr.,

(G 5) till Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid gymnasieskolor m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 505 000 kr.,

(G 6) till Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 1 880 000 kr.,

(G 7) godkänna att 11 917 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen

från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Administration av och information om vuxenstudiestöd m. m.,

(G 7) till Administration av och information om vuxenstudiestöd m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett anslag av 1 000 kr.,

(IV: 5) godkänna att 30 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Studiemedelsfonden,

(IV: 5) till Studiemedelsfonden för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 806 000 000 kr.

De i propositionen intagna författningsförslagen är följande.

Förslag till

Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Härigenom föreskrives att 2 kap. 1 §, 3 kap. 6, 7 och 11 §§, 4 kap. 17 och 19 §§, 5 kap. 4 § samt 6 kap. 6 § studiestödslagen (1973: 349)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §²

Studerande vid grundskolan har rätt till förlängt barnbidrag med 150 kronor i månaden från och med kvartalet efter det under vilket han fyllt 16 år.

Detsamma gäller studerande som deltagar i motsvarande undervisning vid skola som avses i 33 eller 34 § skollagen (1962: 319).

Studerande vid grundskolan har rätt till förlängt barnbidrag med 175 kronor i månaden från och med kvartalet efter det under vilket han fyllt 16 år.

Detsamma gäller studerande som deltagar i motsvarande undervisning vid skola som avses i 33 eller 34 § skollagen (1962: 319).

3 kap.

6 §³

Studiebidrag utgår med 150 kronor i månaden.

Studiebidrag utgår med 175 kronor i månaden.

7 §⁴

Inackorderingstillägg utgår med 190 kronor i månaden till studerande som behöver inackordering. Tillägget omfattar dessutom rätt till fria hemresor enligt de närmare

Inackorderingstillägg utgår med 230 kronor i månaden till studerande som behöver inackordering. Tillägget omfattar dessutom rätt till fria hemresor enligt de närmare

¹ Lagen omtryckt 1975: 359.

² Senaste lydelse 1975: 805.

³ Senaste lydelse 1975: 805.

⁴ Senaste lydelse 1976: 174.

Nuvarande lydelse

bestämmelser som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

Föreslagen lydelse

bestämmelser som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

11 §⁵

Behovsprövat tillägg utgår med högst 130 kronor i månaden.

Behovsprövat tillägg utgår med högst 150 kronor i månaden.

Närmare bestämmelser om behovsprövat tillägg meddelas av regeringen.

4 kap.

17 §

Utöver vad som följer av 16 § minskas det belopp som enligt 13 § första stycket och 14 § utgår till heltidsstuderande för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar med

1. en fyrtiofemtedel av den del av den studerandes förmögenhet som överstiger sex gånger basbeloppet, eller

2. om den studerande är gift och lever tillsammans med maken, en fyrtiofemtedel av den del av makarnas sammanlagda förmögenhet som överstiger nio gånger basbeloppet.

Om den studerande är gift och lever tillsammans med maken, minskas det belopp som enligt 13 § första stycket och 14 § utgår för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar dessutom med två fyrtiofemtedelar av den del av makens inkomst under kalenderhalvåret som överstiger *två och ett halvt* basbelopp.

Om den studerande är gift och lever tillsammans med maken, minskas det belopp som enligt 13 § första stycket och 14 § utgår för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar dessutom med två fyrtiofemtedelar av den del av makens inkomst under kalenderhalvåret som överstiger *tre* basbelopp.

Är den studerande gift men lever han ej tillsammans med maken, äger första stycket 2 och andra stycket motsvarande tillämpning, i den mån detta följer av bestämmelser som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av centrala studiestödsnämnden.

19 §⁶

För deltidstuderande minskas det belopp som utgår för ett kalenderhalvår enligt 13 § första stycket och 14 § för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 30 dagar med en niondel av den del av den studerandes inkomst under kalenderhalvåret som överstiger 140 procent av basbeloppet.

Utöver vad som följer av första stycket minskas det belopp som enligt 13 § första stycket och 14 § utgår till deltidstuderande för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 30 dagar med

1. två fyrtiofemtedelar av den del av den studerandes förmögenhet som överstiger sex gånger basbeloppet, eller

⁵ Senaste lydelse 1976: 174.

⁶ Senaste lydelse 1976: 174.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2. om den studerande är gift och lever tillsammans med maken, två fyrtiofemtedelar av den del av makarnas sammanlagda förmögenhet som överstiger nio gånger basbeloppet.

Om sådan studerande är gift och lever tillsammans med maken, minskas det belopp som utgår enligt 13 § första stycket och 14 § för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 30 dagar med fyra fyrtiofemtedelar av den del av makens inkomst under kalenderhalvåret som överstiger 330 procent av basbeloppet.

Om sådan studerande är gift och lever tillsammans med maken, minskas det belopp som utgår enligt 13 § första stycket och 14 § för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 30 dagar med fyra fyrtiofemtedelar av den del av makens inkomst under kalenderhalvåret som överstiger 390 procent av basbeloppet.

Är den studerande gift men lever han ej tillsammans med maken, äger andra stycket 2 och tredje stycket motsvarande tillämpning, i den mån detta följer av bestämmelse som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av centrala studiestödsnämnden.

5 kap.4 §⁷

Timstudiestöd utgör 20 kronor för studietimme.

Timstudiestöd utgör 22 kronor för studietimme.

6 kap.6 §⁸

Inkomstbidrag utgör 90 kronor för varje dygn.

Inkomstbidrag utgör 110 kronor för varje dygn.

Internatbidrag utgör 80 kronor för varje dygn.

Internatbidrag utgör 100 kronor för varje dygn.

Denna lag träder i kraft såvitt avser 2 kap. 1 § och 3 kap. 6 § den 1 januari 1978 och i övrigt den 1 juli 1977.

⁷ Senaste lydelse 1976: 174.

⁸ Senaste lydelse 1976: 174.

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1975: 358) om vuxenutbildningsavgift**

Härigenom föreskrives att 2 § lagen (1975: 358) om vuxenutbildningsavgift skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 §¹

Arbetsgivare erlägger årligen vuxenutbildningsavgift med belopp som motsvarar 0,15 procent av summan av vad arbetsgivaren under året har utgivit som lön till arbetstagare i pengar eller i naturaförmåner i form av kost eller bostad eller, i fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962: 381) om allmän försäkring, annan ersättning för utfört arbete.

Arbetsgivare erlägger årligen vuxenutbildningsavgift med belopp som motsvarar 0,25 procent av summan av vad arbetsgivaren under året har utgivit som lön till arbetstagare i pengar eller i naturaförmåner i form av kost eller bostad eller, i fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962: 381) om allmän försäkring, annan ersättning för utfört arbete.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor. Vidare bortses vid beräkningen från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring, om ej fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen om allmän försäkring föreligger.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare har utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1978.

¹ Senaste lydelse 1976: 83.

Motionerna

I motionen 1976/77: 183 av herr Werner m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen uttalar sig för och hos regeringen begär förslag om

1. att införa studielön till alla studerande över 16 år,
2. att höja studiemedlen till 160 % av gällande basbelopp under 1977 och successivt till 180 % av gällande basbelopp senast 1980,
3. att bidragsdelen under 1977 höjs till 25 % av studiemedlen och indexregleras och — i syfte att införa studielön — successivt höjs till 50 % av studiemedlen senast 1980,
4. att äktamakeprövningen avskaffas såväl vid tilldelning som vid återbetalning av studiemedel,
5. att barntillägget görs icke återbetalningspliktigt,
6. att inackorderingstillägget utgår med 275 kr. per månad,
7. att det inkomstprövade liksom det behovsprövade tillägget utgår med maximalt 165 kr.,
8. att inkomstgränsen höjs till 38 000 kr. för det inkomstprövade tillägget och till 46 000 kr. för det behovsprövade,
9. att åldersgränsen för erhållande av inkomstprövat tillägg skall vara 16 år,
10. att vuxenstudiestödet i sin helhet utgår som bidrag,
11. att åldersgränsen för erhållande av särskilt vuxenstudiestöd höjs till 60 år,
12. att ungdomsstuderande med resväg över 80 mil beviljas tio fria hemresor per läsår och att dessa får företagas med flyg.

I motionen 1976/77: 199 (jfr 1976/77: 183) av herr Werner m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen uttalar sig för och hos regeringen hemställer om förslag om att hälsovårdscentraler upprättas vid varje högskola och att dagens studerandehälsovårdssystem avvecklas.

I motionen 1976/77: 250 av herr Aspling m. fl. (s) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande en utbyggnadsplan rörande vuxenstudiestödet,
2. att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag vid 1977/78 års riksmöte, i enlighet med vad som anförts i motionen, till förbättrat studiestöd för gymnasieskolans elever m. m.,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande utredning om möjligheterna att ge tim- och dagstudiestöd till andra än löntagare,
4. att riksdagen beslutar att beloppet för timstudiestöd enligt studiestödslagen skall utgå med 26 kr./tim. i stället för av regeringen föreslaget belopp om 22 kr./tim,
5. att riksdagen beslutar att timstudiestöd enligt studiestödslagen utgår för studietimme under vilken den studerande är närvarande och därav förlorar arbetsinkomst,

6. att riksdagen beslutar att timersättningen vid grundläggande utbildning för vuxna skall utgöra 20 kr./tim. då arbetsinkomst förloras och eljest 9 kr./tim.,

7. att riksdagen till *Studiebidrag m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 1 200 000 kr. förhöjt förslagsanslag om 676 200 000 kr.,

8. att riksdagen beslutar godkänna vad i motionen anförts om statsbidrag till studerandehälsovården,

9. att riksdagen till *Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande* för budgetåret 1977/78 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 210 000 kr. förhöjt förslagsanslag om 2 090 000 kr.

I motionen 1976/77: 353 (jfr 1976/77: 429) av fru Wohlin-Andersson m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar att vid prövning av inkomstprövad studiehjälp 10 % av den del av förmögenheten som överstiger 100 000 kr. jämställs med inkomst.

I motionen 1976/77: 464 (jfr 1976/77: 496) av herr Palme m. fl. (s) hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts i motionen 1976/77: 496 angående studiesociala åtgärder för elever som genomgår korta, yrkesinriktade kurser i gymnasieskolan.

I motionen 1976/77: 685 av fru Landberg m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av reglerna om sjukpenningklassplaceringen för dem som genomgår arbetsmarknadsutbildning eller är arbetslösa.

I motionen 1976/77: 1083 av herr Nilsson i Järfälla m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar

1. att avslå propositionen 1976/77: 100 i vad avser förslag att regeringen skall ge CSN i uppdrag att utreda bestämmelserna för att er-hålla dag- respektive timstudiestöd,

2. att timstudiestödet höjs från 20 kr. till 26 kr.,

3. att timstudiestöd får utgå för varje timme under vilken studerande förlorar arbetsinkomst på grund av deltagande i studiecirkel,

4. att tim- och dagstudiestöd skall kunna utgå då den studerande måste ta ledigt från arbetet för att resa till eller från undervisningslokalen och på grund härav förlorar inkomst,

5. att inkomst- och internatbidrag får utgå om inkomstbortfall respektive internatkostnader uppstår för en dag,

6. att särskilt vuxenstudiestöd skall beräknas per dag, dvs. nuvarande 15-dagars respektive 30-dagarsregler slopas.

I motionen 1976/77: 1090 av herr Tarschys m. fl. (fp, c, m) hemställs att riksdagen till *Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 2 050 000 kr.

I motionen 1976/77: 1093 av herrar Wiklund (s) och Nilsson i Norrköping (s) hemställs att riksdagen beslutar om sådan ändring av 8 kap. 3, 8, 23 och 26 §§ studiestödslagen (1973: 349) att minimiavgiften vid återbetalning av studiemedel blir 500 kr. och att skuld som understiger detta belopp skall betalas i sin helhet under ett år.

I motionen 1976/77: 1094 av herrar Wiklund (s) och Nilsson i Norrköping (s) hemställs att riksdagen hos regeringen uttalar sig för en sådan ändring av lagen om allmän försäkring 3 kap. 5 § att inte den sjukpenninggrundande inkomsten sänks så länge särskilt vuxenstudiestöd utgår.

Utskottet

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens anslagsframställningar på det studiesociala området jämte ett antal motioner om studiestöd och andra studiesociala frågor.

Studiestöd

Under anslaget G 2, Studiebidrag m. m., föreslås att riksdagen anvisar medel för studiestöd som utgår i form av bidrag till de studerande. Anslag till återbetalningspliktiga studiemedel föreslås på kapitalbudgeten under Statens utlåningsfonder IV: 5, Studiemedelsfonden.

Förlängt barnbidrag

Utskottet tillstyrker propositionens förslag om en höjning av det förlängda barnbidraget från 150 kr. till 175 kr. per månad fr. o. m. vårterminen 1978.

Studiehjälp

Elever som studerar på gymnasial nivå erhåller studiestöd i form av studiehjälp till dess de fyller 20 år. Studiehjälpen består av studiebidrag jämte olika tillägg samt återbetalningspliktiga studiemedel. Studiebidraget utgår till alla elever och utgör f. n. 150 kr. i månaden. Inkomstprövat tillägg och behovsprövat tillägg liksom återbetalningspliktiga studiemedel utgår efter prövning av elevens och föräldrarnas eller, om eleven är gift, egen och makes ekonomi, medan övriga tillägg, rese-tillägg och inackorderingstillägg, utgår utan prövning.

I propositionen föreslås höjning, fr. o. m. vårterminen 1978 av studiebidraget från 150 kr. till 175 kr. per månad, och fr. o. m. den 1 juli 1977 av det behovsprövade tillägget från 130 kr. till 150 kr. per månad, av inackorderingstillägget från 190 kr. till 230 kr. per månad och av rese-tillägget från 95, 130, 175, 205 och 235 kr. till 105, 140, 190, 220 och 255 kr. för avstånd om resp. 6, 15, 25, 35 och 45 km. Samtidigt föreslås höjning av den inkomstgräns vid vilken det inkomstprövade tillägget ut-

går med maximalt belopp eller med 75 kr. per månad från 32 000 kr. till 35 000 kr. och av den inkomstgräns som inte får överstigas för att behovsprövat tillägg skall kunna utgå från 31 000 kr. till 35 000 kr. Vidare skall enligt propositionen mildare regler gälla för reduktion av studiehjälp under tid då den studerande uppbär praktiklön o. d. Slutligen föreslås att återbetalningspliktiga studiemedel skall kunna utgå med 4 500 kr. per läsår i stället för som f. n. med 4 200 kr. och att generösare regler skall kunna tillämpas vid behovsprövningen.

Krav på en förstärkning av de olika tilläggen inom studiehjälpsystemet framförs i motionen 183 av herr Werner m. fl. Motionärerna anser att de inkomstprövade och behovsprövade tilläggen bör räknas upp till 165 kr. per månad, att inackorderingstillägget bör höjas till 275 kr. per månad och att åldersgränsen för att få det inkomstprövade tillägget bör sänkas från 17 till 16 år. De begär också att förutsättningsarna för att erhålla de inkomstprövade och behovsprövade tilläggen ytterligare mildras genom att inkomstgränserna för dessa tillägg höjs till 38 000 kr. resp. 46 000 kr. Slutligen yrkar de att inackorderade elever med en resväg över 80 mil till hemmet skall ha rätt till fria hemresor med flyg 10 gånger per läsår.

Även fru Wohlin-Andersson m. fl. begär i motionen 353 lättnader i de bestämmelser som reglerar den ekonomiska prövningen av det inkomstprövade tillägget. F. n. gäller att man i den inkomst som ligger till grund för denna prövning skall räkna in 20 % av den del av den studerandes och hans/hennes föräldrars sammanlagda förmögenhet som överstiger 75 000 kr. Motionärerna anser att endast 10 % av förmögenhet över 100 000 kr. bör ingå i inkomsten.

Departementschefen framhåller i propositionen att studiestödsutredningen, som tillsattes 1975 för att se över det studiesociala systemet, kan beräknas komma att redan under första halvåret 1977 lägga fram en promemoria med principiella synpunkter på studiestödets utformning. Med hänsyn härtill är utskottet inte berett att nu förorda längre gående förbättringar på studiehjälpens område än som föreslås i propositionen. Vad särskilt angår de yrkanden som hänför sig till det inkomstprövade tillägget vill utskottet, liksom tidigare år, erinra om det samband som finns mellan detta tillägg och det statliga bostadsbidraget till barnfamiljerna. Utskottet, som har förståelse för de lättnader i bestämmelserna som krävs i motionen 353, vill understryka sin tidigare redovisade uppfattning att detta samband bör bibehållas. Detta är också innebörden av det nu i propositionen framlagda förslaget.

Med det anförda tillstyrker utskottet bifall till propositionen. Utskottet avstyrker således motionerna 183 och 353, förstnämnda motion i motsvarande del.

Behovet av ett avsevärt förstärkt studiestöd för elever i gymnasieskolan med svag föräldraekonomi understryks av bl. a. utskottets socialde-

mokratiska ledamöter i motionen 250. Motionärerna menar att de inkomst- och behovsprövade tilläggen bör grundligt omkonstrueras så att de återfår sin ursprungligen avsedda uppgift att aktivt påverka rekryteringen till gymnasiala studier. Det är också, framhålls det i motionen, nödvändigt att man nu beaktar den situation som myndiga ungdomar, vilka inte längre bor hemma, befinner sig i. Dessa ungdomar kan i de fall den faktiska samhörigheten med föräldrarna upphört ha ett särskilt behov av stöd. Några yrkanden om omedelbara förbättringar framställs inte i motionen, utan motionärerna vill att studiestödsutredningen — samtidigt med att den drar upp principiella riktlinjer för det fortsatta reformarbetet på det studiesociala stödet — skall föreslå förbättringar för eleverna i gymnasieskolan så att en proposition i frågan kan föreläggas riksdagen vid nästkommande riksmöte.

Det främsta syftet med 1964 års reform på det studiesociala området var att ge alla ungdomar ekonomiska möjligheter att fortsätta sina studier efter grundskolan. Detta syfte har ännu inte i den utsträckning som förutsatts tillgodosetts. Det är mot bakgrunden härav som dåvarande departementschefen i direktiv till studiestödsutredningen mycket starkt betonat angelägenheten av att det fortsatta ungdomsstudiestödet leder till en jämnare rekrytering till högre studier. Utredningen skall särskilt analysera situationen för myndiga ungdomar som tillhör studiehjälpssystemet.

Utskottet, som delar motionärernas uppfattning att en förstärkning av ungdomsstudiestödet tillhör studiestödsutredningens angelägnaste uppgifter, vill erinra om att riksdagen vid fjolårets riksmöte (jfr SfU 1975/76: 23) förutsatte att frågan om stödet till ungdomar mellan 18 och 20 år i gymnasieskolan skulle få en snar lösning. Med hänsyn till att studiestödsutredningen bör få arbeta förutsättningslöst och till att den inom kort kommer att lägga fram en promemoria med principiella riktlinjer för det framtida studiestödet anser utskottet sig emellertid inte nu böra begära att utredningen med förtur skall lägga fram konkreta förslag i enlighet med yrkandet i motionen 250. Utskottet avstyrker därför bifall till motionen i denna del.

Motionärerna i motionen 464 av herr Palme m. fl. tar i anslutning till ungdomsstudiestödet upp en annan fråga som de vill att studiestödsutredningen skall behandla med förtur, nämligen stödet till ungdomar under 20 år vilka genomgår korta yrkesinriktade kurser i gymnasieskolan. I avvaktan på förslag från studiestödsutredningen anser motionärerna att ungdomarna i fråga t. v. bör kunna få bidrag med 75 kr. per månad och i förekommande fall rese- och inackorderingsstillägg.

Genom regeringens beslut den 3 februari 1977 kommer även ungdomar under 20 år, som senast den 31 december 1977 inom gymnasieskolan påbörjar kurs om högst tio veckor, att kunna få utbildningsbidrag under kurserna. Detta bidrag är avsevärt förmånligare än det som pro-

visoriskt föreslagits i motionen 464. Med hänsyn härtill och till vad utskottet ovan i anslutning till motionen 250 anfört om studiestödsutredningens fortsatta arbete avstyrker utskottet bifall även till motionen 464.

Studiemedel

Studiemedel kan utgå till elever på högskolenivå och elever över 20 år på gymnasial nivå. Till heltidsstuderande utgår studiemedel med 7,78 % av basbeloppet för varje studieperiod om 15 dagar, medan deltidstuderande erhåller samma belopp för 30-dagarsperiod. Detta innebär att studiemedlen för ett normalläsår uppgår till 140 % av basbeloppet för heltidsstuderande och till ett hälften så stort belopp för deltidstuderande. Den övervägande delen av studiemedlen är återbetalningspliktig. Bidragsdelen utgör f. n. 2 178 kr. för en heltidsstuderande per normalläsår, eller 14,6 % av de totala studiemedlen. Har den studerande barn, kan barntillägg utgå med 25 % av basbeloppet. Barntillägget är i sin helhet återbetalningspliktigt.

Studiemedlen utgår efter en prövning mot den egna och i förekommande fall makes ekonomi. Prövningen mot makes ekonomi medför reduktion av studiemedlen när inkomsten i fråga överstiger 250 % av basbeloppet såvitt gäller heltidsstuderande och 330 % av basbeloppet såvitt gäller deltidstuderande. Makarnas förmögenhet påverkar också studiemedlens storlek. Makes inkomst och förmögenhet har även betydelse för de årliga återbetalningarna av studiemedlen.

Inom studiemedelssystemet föreslås i propositionen den ändringen att fribeloppsgården vid prövningen mot makes ekonomi vid studiemedeltilldelningen höjs för heltidsstuderande till 300 % av basbeloppet och för deltidstuderande till 390 % av basbeloppet. Departementschefen framhåller samtidigt i propositionen att hans målsättning är att successivt under en treårsperiod helt avskaffa prövningen mot makes inkomst vid såväl tilldelning som återbetalning av studiemedel.

I motionen 183 av herr Werner m. fl. upprepar vänsterpartiet kommunisterna sitt under många år framförda krav att studielön skall utgå till alla ungdomar över 16 år. I motionen läggs fram en plan för övergång till ett sådant system innebärande att bidragsdelen innevarande år höjs till 25 % av de totala studiemedlen och indexregleras vid denna nivå samt därefter fram till 1980 successivt höjs till 50 % av de totala studiemedlen. Dessa bör enligt motionärernas mening under år 1977 höjas till 160 % av basbeloppet och sedan successivt ökas så att de senast 1980 utgår med 180 % av basbeloppet. Vidare kräver motionärerna att barntillägget skall utgå i form av bidrag och att prövningen mot makes ekonomi vid såväl tilldelning som återbetalning av studiemedel skall helt slopas.

Frågan om studiestödets framtida konstruktion skall, som tidigare

nämnts, förutsättningslöst prövas av studiestödsutredningen, och utredningen har i sitt arbete också att behandla frågan om stödets totala nivå och bidragsdelens storlek. Med hänsyn härtill och till departementschefens uttalande i propositionen om att äktamakeprövningen inom studiemedelssystemet bör avvecklas under en treårsperiod, anser utskottet några åtgärder med anledning av motionen 183 i nu berörda delar inte påkallade. Utskottet tillstyrker således propositionens förslag.

I motionen 1093 av herrar Wiklund och Nilsson i Norrköping berörs vissa problem avseende återbetalning av studiemedel vilka har samband med de senaste årens snabba förändring av basbeloppet. I princip skall återbetalningen av studiemedlen ske med ett reellt lika stort belopp som uppburits och fördelas jämt under återbetalningstiden. Denna sträcker sig i regel över 20—25 år, om fråga inte är om äldre studiemedelstagare för vilka särskilda regler gäller. För att förhindra att återbetalningen av småskulder sprids ut under alltför lång tid har reglerna om återbetalning försetts med vissa undantagsregler. Det belopp som skall återbetalas första året skall inte fastställas till lägre belopp än 1/10 av basbeloppet. Understiger det återbetalningspliktiga studiemedelsbeloppet 2/10 av basbeloppet måste det betalas i sin helhet under ett år. Motionärerna påtalar att dessa undantagsregler med nuvarande höga basbelopp leder till utfall som, i synnerhet för korttidsstuderande, inte är önskvärda och som strider mot intentionerna med de återbetalningsregler som infördes 1974, nämligen att återbetalningarna inte skulle vara oskäligt betungande. Motionärerna begär därför att minimiavgiften vid återbetalningen skall fastställas till 500 kr. och att endast skuld som understiger detta belopp skall betalas i sin helhet under ett år.

Utskottet förutsätter att studiestödsutredningen i sitt arbete även kommer att beakta dessa problem. Någon åtgärd från riksdagens sida kan därför inte anses påkallad f. n., och utskottet avstyrker följaktligen bifall till motionen 1093.

Studiestöd till grundutbildning för vuxna

Vid fjolårets riksmöte beslöts att ett särskilt studiestöd för deltagare i undervisning på grundskolenivå skulle införas fr. o. m. den 1 juli 1976. Stödet utgår i form av timersättning för högst 25 timmar per vecka och för det antal timmar som motsvarar 40 veckors heltidsundervisning (1 000 timmar). Timersättningen utgår med 18 kr. för dem som genom att delta i undervisningen förlorar arbetsinkomst, ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd och med 8 kr. per timme för dem som har hemarbete som huvudsaklig sysselsättning. Ungdomar mellan 16 och 20 år som inte får vidkännas inkomstbortfall erhåller studiehjälp i stället för timersättning.

Mot bakgrunden av ökade undervisningsresurser för grundutbildning för vuxna föreslår departementschefen ett förstärkt studiestöd vid under-

visningen, genom att timersättning bör kunna utgå för högst 28 timmar i veckan och — om särskilda skäl finns — för ett högre antal timmar än som motsvarar 40 veckors heltidsundervisning, dock för högst 2 220 timmar. Även annan vuxen än hemarbetande skall ha rätt till den lägre timersättningen. Kostnaderna för de föreslagna förbättringarna beräknas till 1,9 milj. kr.

Herr Aspling m. fl. framhåller i motionen 250 att det är väsentligt att studiestödet i fråga följer utvecklingen beträffande vuxenstudiestödet. Motionärerna begär därför att timersättningen höjs till 20 resp. 9 kr. i timmen och att anslaget till studiebidrag m. m. till följd härav räknas upp med 1,2 milj. kr.

Med hänsyn till de förslag till förbättringar av studiestödet till grundutbildning för vuxna som föreslås i propositionen och vilka utskottet biträder, anser utskottet sig inte böra förorda en höjning av timersättningen.

Utskottet avstyrker därför bifall till nämnda yrkanden i motionen 250.

Vuxenstudiestöd

Vuxenstudiestöd kan utgå vid såväl längre som kortare studier. Det särskilda vuxenstudiestödet vid längre studier är avsett främst för studerande på grundskole- och gymnasienivå. Stödet utgår dels som ett skattepliktigt bidrag motsvarande 65 % av det utbildningsbidrag som den studerande skulle ha fått vid arbetsmarknadsutbildning, dels i form av återbetalningspliktiga studiemedel. De senare kan utgå med så stort belopp att vuxenstudiestödet för den studerande når samma nivå som ett beskattat utbildningsbidrag. Den som fyllt 45 år kan få stödet endast om det är motiverat av särskilda skäl. Liksom studiemedlen utgår det särskilda vuxenstudiestödet för 15-dagarsperioder till heltidsstuderande och för 30-dagarsperioder till deltidstuderande.

Herr Werner m. fl. yrkar i motionen 183 att det särskilda vuxenstudiestödet skall utgå i sin helhet som bidrag och att även personer mellan 45 och 60 år skall kunna få stödet utan särskild prövning.

Riksdagen har tidigare år (SfU 1975: 14 och 1975/76: 23) avslagit yrkanden av samma innebörd som de nu framförda. Utskottet har vid sin behandling av dessa yrkanden pekat på den skillnad i syftet som finns mellan det icke återbetalningspliktiga utbildningsbidraget vid arbetsmarknadsutbildning och det särskilda vuxenstudiestödet och ansett sig inte kunna förorda att även detta stöd i sin helhet skall utgå som bidrag. Vad beträffar frågan om åldersgränsen för att få stödet har utskottet, med hänvisning till att studiestödsutredningen prövar frågan om en höjning av åldersgränsen inom studiemedelssystemet från 45 till 60 år, förutsatt att även åldersgränsen för det särskilda vuxenstudiestödet kommer att prövas av utredningen. Utskottet anser att riksdagen bör vid-

hålla sin tidigare uppfattning och avstyrker följaktligen bifall till motionsyrkandena.

I motionen 1083 av herr Nilssen i Järfälla m. fl. begärs en ändring av reglerna för beräkning av det särskilda vuxenstudiestödet så att detta kan utgå per dag. Motionärerna framhåller bl. a. att periodberäkningen medför att de vuxenstuderande får olika studiestöd beroende på kursernas tidsförläggning och att detta medför en uppenbar risk för studieavbrott.

Erfarenheterna från det särskilda vuxenstudiestödet är ännu relativt begränsade och bör enligt utskottets mening avvaktas ännu en tid innan man företar mera genomgripande förändringar av systemet. Med hänsyn härtill och till att motionärernas förslag enligt utskottets mening inte bör bedömas isolerat från frågan om en motsvarande övergång till dagberäkning vid tilldelning av studiemedel — en fråga som ligger inom ramen för studiestödsutredningens arbete — avstyrker utskottet bifall till motionsyrkandet i fråga.

Som ovan nämnts är det särskilda vuxenstudiestödet främst avsett för studerande på grundskole- och gymnasienivå. På högskolenivå har stödet hittills varit förbehållet studerande som genomgår yrkesteknisk högskoleutbildning. Departementschefen uttalar i propositionen att motsvarande bör gälla även under budgetåret 1977/78.

Till detta uttalande vill utskottet i anledning av den ändrade högskoleutbildning som föreslås i propositionen 1976/77: 59 endast tillägga, att utskottet förutsätter att det förhållandet att vissa utbildningslinjer på gymnasienivå kan komma att överföras till högskolenivå inte kommer att utgöra något hinder för studerande, som påbörjat sin utbildning med särskilt vuxenstudiestöd, att få behålla stödet till dess de slutfört utbildningen.

Vid kortare studier utgår vuxenstudiestödet i form av tim- och dagstudiestöd. Timstudiestödet är främst avsett för deltagare i studiecirklar, medan dagstudiestödet, som utgår som inkomstbidrag och internatbidrag, främst är avsett för deltagare i kortare ämneskurser vid folkhögskolor. Såväl timstudiestödet som inkomstbidraget utgår endast till arbetstagare. Timstudiestödet utgår med 20 kr. per timme och dagstudiestödet med 90 kr. per dygn i inkomstbidrag och 80 kr. per dygn i internatbidrag. Den studerande skall ha haft inkomstbortfall minst 10 studietimmar under två på varandra följande kalenderkvartal för att få rätt till timstudiestöd och minst 2 dagar under motsvarande tid för att få rätt till dagstudiestöd.

I propositionen föreslås att timstudiestödet höjs till 22 kr. per timme, inkomstbidraget till 110 kr. per dag och internatbidraget till 100 kr. per dygn. Departementschefen uttalar i anslutning härtill att han ämnar föreslå regeringen att centrala studiestödsnämnden (CSN) får i uppdrag att skyndsamt utreda möjligheterna att ge tim- och dagstudiestöd till

andra grupper än löntagare. I samband härmed tänker han förorda att CSN mot bakgrund av hittillsvarande erfarenheter gör en översyn av reglerna för tim- och dagstudiestöd.

Vid vuxenutbildningsreformens genomförande 1975 förutsattes från statsmakternas sida en successiv utbyggnad av de olika stödformerna. För innevarande budgetår har anslagits medel för omkring 8 650 årsplatser för särskilt vuxenstudiestöd vid längre studier, 9 500 dagstudiestöd om 5 dagar och 29 000 timstudiestöd om 35 timmar. I årets budgetproposition föreslås medel för en ökning av stödets antal till resp. 10 000, 19 000 och 57 000. Samtidigt föreslås att vuxenutbildningsavgiften, som erläggs av arbetsgivare och som utgår med 0,15 % av samma avgiftsunderlag som arbetsgivaravgiften till sjukförsäkringen, höjs till 0,25 % av avgiftsunderlaget. F. n. finansieras med vuxenutbildningsavgiften inte bara vuxenstudiestödet utan även kostnader för uppsökande verksamhet på arbetsplatser och i bostadsområden samt utgifter för administration av studiestöden, bidrag till studiecirkelar och studieförbund samt bidrag till studiemedelsfonden. Departementschefen framhåller i propositionen att enligt hans mening för budgetåret 1978/79 några ytterligare medel inte bör tillföras anslagen Bidrag till studiecirkelverksamhet, Bidrag till studieförbund och Bidrag till studiestödsfonden. För budgetåret 1979/80 kommer departementschefen att förorda att vuxenutbildningsavgiften enbart används för studiestöd och administration av dessa.

Frågor i anslutning till tim- och dagstudiestöd tas upp i två socialdemokratiska motioner. Motionärerna i motionen 250 av herr Aspling m. fl. begär sålunda att uppdraget till CSN även skall innefatta förslag om erforderlig finansiering av utvidgningen av tim- och dagstudiestödets personkrets. Finansieringen bör, menar de, i fråga om egenföretagare ske genom att även dessa erlägger vuxenutbildningsavgift och i fråga om övriga genom statsbidrag.

Herr Nilsson i Järfälla m. fl. framhåller i motionen 1083 att en ytterligare utredning inom CSN av tim- och dagstudiestöden är obehövlig och begär att riksdagen skall ge detta till känna för regeringen. Motionärerna hänvisar till förslag som lagts fram av CSN i anslagsframställningarna för budgetåret 1977/78 och som grundats såväl på erfarenheter från vuxenutbildningsnämnderna samt övriga regionala och lokala organ med uppgift att handlägga frågor om tim- och dagstudiestöd som på erfarenheter från fackföreningarna och deras studieorganisationer. I såväl motionen 250 som 1083 begärs att timstudiestödet höjs till 26 kr. i timmen och att stödet skall utgå för varje timme med inkomstbortfall. I motionen 1083 yrkas dessutom att dagstudiestödet skall utgå för varje dag som den studerande får vidkännas inkomstbortfall och att detta stöd liksom timstudiestödet skall kunna utgå även vid inkomstbortfall på grund av resa till och från studielokalen. Genomfö-

randet av motionsförslagen kan, menar motionärerna, finansieras inom ramen för de medel som anslås till tim- och dagstudiestöd.

Motionärerna i motionen 250 framför slutligen också ett yrkande om att en plan för utbyggnad av vuxenstudiestöden skall utarbetas på grundval av de utredningsförslag från kommittén för studiestöd åt vuxna (SVUX) och kommittén för försöksverksamhet med vuxenutbildning (FÖVUX) som låg till grund för vuxenutbildningsreformen. Motionärerna menar att planen bör föreläggas nästa års riksmöte och då innehålla förslag till såväl reformarbeten som finansiering av vuxenstudiestöden.

I samband med vuxenstudiestödets införande 1975 krävdes i partimotioner från centern och folkpartiet att även andra än arbetstagare skulle få del av tim- och dagstudiestöden, men yrkandet vann inte gehör i riksdagen. Vid fjolårets riksmöte återkom samma yrkande och bifölls då endast såvitt avsåg internatbidraget. Det är därför tillfredsställande att departementschefen nu ämnar föreslå regeringen att frågan skall utredas av CSN. Enligt utskottets mening kan det inte anses erforderligt att låta uppdraget avse även finansieringsfrågor, eftersom regeringen kan ta ställning härtill i samband med sina överväganden av det förslag CSN skall lägga fram. Däremot förefaller det utskottet lämpligt att CSN i samband med utredningsuppdraget också gör en översyn av reglerna i övrigt för tim- och dagstudiestöd. Eftersom utskottet delar departementschefens uppfattning att en översyn bör företas är utskottet inte berett att tillstyrka några ändringar i reglerna för tim- och dagstudiestöd utöver vad som föreslagits i propositionen. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna 250 och 1083 i motsvarande delar.

Vad härefter angår yrkandet i motionen 250 om en plan för utbyggnad av vuxenstudiestödet vill utskottet erinra om att ett sådant yrkande avstyrkts vid såväl 1975 som 1975/76 års riksmöten. De uttalanden som departementschefen gör i propositionen om vuxenutbildningsavgiftens framtida användning och som han begär att riksdagen skall godkänna ger en anvisning om vilka ökade resurser som successivt kommer att kunna användas för vuxenstudiestöd. Utskottet, som ansluter sig till uttalandena i fråga, finner inte anledning att nu kräva en ytterligare precisering av utbyggnadstakten för stöden och avstyrker därför bifall till motionen 250 även i denna del.

Utskottet tillstyrker i enlighet med vad ovan anförts regeringens förslag under punkterna G 2. Studiebidrag m. m. och IV: 5 Studiemedelsfonden.

Hälsö- och sjukvård för studerande

Från anslaget G 6 utgår statsbidrag till hälso- och sjukvård för studerande. Huvudmän för verksamheten med de studerandes hälsovård är de studerandes organisationer, som för ändamålet tillskapat ett sär-

skilt samarbetsorgan, kårortsnämnderna. Statsbidraget har för innevarande budgetår beräknats till 17 kr. per studerande intill ett antal av 10 000 studerande och till 11 kr. för varje ytterligare studerande. Medel har anslagits med 1 880 000 kr.

I propositionen föreslås att statsbidrag för budgetåret 1977/78 skall utgå med oförändrat belopp i avvaktan på att regeringen tar ställning till studerandehälsovårdsutredningens betänkande (SOU 1975: 7) Framtida studerandehälsovård.

Såväl i motionen 250 av herr Aspling m. fl. som i motionen 1090 av herr Tarschys m. fl. begärs ett höjt statsbidrag till studerandehälsovården. I den förstnämnda motionen föreslås att bidrag skall utgå med 19 kr. per studerande intill ett antal av 10 000 och 12 kr. för varje ytterligare studerande därutöver, i följd varav anslaget bör räknas upp med 210 000 kr. Motionärerna i den senare motionen föreslår att bidrag skall utgå med 18 kr. per studerande intill ett antal av 10 000 studerande och 12 kr. för varje ytterligare studerande, och de begär att anslaget skall räknas upp med 170 000 kr.

Med hänsyn till att några förslag till förändringar i organisationen av studerandehälsovården, enligt vad utskottet erfarit, inte kan väntas före budgetåret 1977/78, finner utskottet det rimligt att en viss uppräknings av anslaget för studerandehälsovården sker. Utskottet anser därvid förslaget i motionen 1090 innebära en lämplig avvägning och tillstyrker bifall till detsamma. Härmed tillgodoses delvis även yrkandet i motionen 250.

Till anslaget G 6. Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande bör i enlighet med det sagda anvisas ett förslagsanslag av 2 050 000 kr.

I motionen 199 kritiserar herr Werner m. fl. det nuvarande studerandehälsovårdssystemet, som innebär att de studerande delvis får bära kostnaden för sin hälso- och sjukvård själva. Motionärerna begär att systemet avvecklas och att i stället hälsovårdscentraler upprättas vid varje högskola.

Som ovan nämnts övervägs f. n. inom regeringskansliet studerandehälsovårdsutredningens förslag till ny organisation för studerandehälsovården. Förslaget innebär att huvudmannaskapet för den framtida studerandehälsovården skall överföras till läroanstalterna.

Med hänsyn till dessa överväganden anser utskottet att någon åtgärd i anledning av yrkandet i motionen 199 inte är påkallad.

Övriga anslagsframställningar m. m.

Utskottet har inte något att erinra mot vad regeringen föreslagit under punkterna G 1. Centrala studiestödsnämnden m. m., G 3. Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti, G 4. Ersättning till postverket, riksbanken och riksförsäkringsverket för deras handläggning av studiesocialt stöd, G 5. Bidrag till avlönande av

föreståndare vid elevhem vid gymnasieskolor m. m., och G 7. Administration av och information om vuxenstudiestöd m. m.

De i propositionen föreslagna författningsändringarna föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Vissa sjukpenningfrågor vid vuxenstudier och arbetsmarknadsutbildning

Utskottet tar i detta sammanhang också upp vissa frågor om sjukpenningsskyddet vid utbildning, vilka aktualiserats i motionerna 685 av fru Landberg m. fl. och 1094 av herrar Wiklund och Nilsson i Norrköping.

Under arbetsmarknadsutbildning får den som är sjukpenningförsäkrad enligt lagen om allmän försäkring behålla den rätt till sjukpenning som han hade innan utbildningen började. Motsvarande gäller sådan studerande som är tjänstledig för studier inom eget yrkesområde. Den som slutar sin anställning för att studera inom eget yrkesområde får behålla sin sjukpenninggrundande inkomst under ett år. Övriga som beräknas bedriva studier under minst sex månader mister rätten till sjukpenning under studietiden.

Vid sjukdom under arbetsmarknadsutbildning utgår utbildningsbidrag i regel inte för längre tid än 25 dagar per år. Motsvarande begränsning finns inte för den som studerar med särskilt vuxenstudiestöd, utan detta utgår i normala fall under sjukdom som infaller under studietiden.

Motionärerna i motionen 685 begär en översyn av bestämmelserna för sjukförsäkringen så att den som förlorar utbildningsbidraget på grund av sjukdom kan få kompensation genom en motsvarande sjukpenning. Motionärerna i motionen 1094 begär att sjukförsäkringens bestämmelser ändras så, att studerande som börjar studera med särskilt vuxenstudiestöd alltid får behålla sin sjukpenninggrundande inkomst under studietiden.

De problem som tas upp i motionerna kommer att behandlas vid den översyn av bestämmelserna beträffande stödet vid sjukdom för deltagare i arbetsmarknadsutbildning som regeringen gett riksförsäkringsverket i uppdrag att genomföra. Verket kommer enligt uppgift att lägga fram vissa förslag under våren 1977. Med hänsyn härtill anser utskottet inte att riksdagen nu bör vidta någon åtgärd i anledning av yrkandena i motionerna 685 och 1094.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer
att riksdagen

1. beträffande inkomstprövat tillägg avslår motionen 1976/77: 183, yrkandena 7 och 8 i motsvarande delar och yrkandet 9 samt motionen 1976/77: 353,

2. beträffande behovsprövat tillägg, inackorderingstillägg och hemresor för inackorderade elever avslår motionen 1976/77: 183, yrkandet 6, yrkandena 7 och 8 i motsvarande delar samt yrkandet 12,
3. beträffande provisoriska regler om studiestöd vid kortare gymnasieutbildningar avslår motionen 1976/77: 464 i motsvarande del,
4. beträffande förslag om förbättrat studiestöd för gymnasieskolans elever avslår motionen 1976/77: 250, yrkandet 2, och motionen 1976/77: 464 i motsvarande del,
5. beträffande studielön, höjning av studiemedlen och dess bidragsdel, barnstillägg och äktamakeprövning inom studiemedelssystemet avslår motionen 1976/77: 183, yrkandena 1—5,
6. beträffande återbetalningsbelopp inom studiemedelssystemet avslår motionen 1976/77: 1093,
7. beträffande timersättningen vid grundutbildning för vuxna avslår motionen 1976/77: 250, yrkandet 6,
8. beträffande åldersgränsen för särskilt vuxenstudiestöd och stödets bidragsdel avslår motionen 1976/77: 183, yrkandena 10 och 11,
9. beträffande behovet av en utredning av tim- och dagstudiestöd avslår motionen 1976/77: 1083, yrkandet 1,
10. beträffande dagberäkning av särskilt vuxenstudiestöd avslår motionen 1976/77: 1083, yrkandet 6,
11. beträffande timstudiestödets storlek med avslag på motionen 1976/77: 250, yrkandet 4, och motionen 1976/77: 1083, yrkandet 2, antar det i propositionen 1976/77: 100 framlagda förslaget till ändring av 5 kap. 4 § studiestödslagen,
12. beträffande tim- och dagstudiestöd under restid och minimitid för stöden avslår motionen 1976/77: 250, yrkandet 5, och motionen 1976/77: 1083, yrkandena 3—5,
13. beträffande utredning om finansieringen av tim- och dagstudiestöd till andra än arbetstagare avslår motionen 1976/77: 250, yrkandet 3,
14. beträffande en plan för utbyggnad av vuxenstudiestödet avslår motionen 1976/77: 250, yrkandet 1,
15. till *Centrala studiestödsnämnden m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 30 833 000 kr.,
16. antar inom utbildningsdepartementet upprättade förslag till
 - a) lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349) i de delar som inte behandlats under punkten 11 ovan,
 - b) lag om ändring i lagen (1975: 358) om vuxenutbildningsavgift,

17. godkänner att 229 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Studiebidrag m. m.,
18. godkänner vad som förordats i propositionen om fördelningen av inkomsterna från vuxenutbildningsavgiften m. m. på olika ändamål för budgetåren 1977/78, 1978/79 och 1979/80,
19. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77: 250, yrkandet 7, till *Studiebidrag m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 675 000 000 kr.,
20. till *Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 200 000 kr.,
21. godkänner att 4 800 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Ersättning till postverket, riksbanken och riksförsäkringsverket för deras handläggning av studiesocialt stöd,
22. till *Ersättning till postverket, riksbanken och riksförsäkringsverket för deras handläggning av studiesocialt stöd* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 2 601 000 kr.,
23. till *Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid gymnasieskolor m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 505 000 kr.,
24. med bifall till motionen 1976/77: 1090 och med anledning av regeringens förslag och motionen 1976/77: 250, yrkandena 8 och 9 till *Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 2 050 000 kr.,
25. beträffande ett nytt system för hälso- och sjukvård för studerande avslår motionen 1976/77: 199,
26. godkänner att 11 917 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Administration av och information om vuxenstudiestöd m. m.,
27. till *Administration av och information om vuxenstudiestöd m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett anslag av 1 000 kr.,
28. godkänner att 30 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften och de influtna skattemedlen från de beskattade vuxenstudiestöden för budgetåret 1977/78 tillförs anslaget Studiemedelsfonden,
29. till *Studiemedelsfonden* för budgetåret 1977/78 anvisar ett investeringsanslag av 806 000 000 kr.,

30. beträffande sjukpenningskyddet vid utbildning avslår motionerna 1976/77: 685 och 1976/77: 1094.

Stockholm den 1 mars 1977

På socialförsäkringsutskottets vägnar

SVEN ASPLING

Närvarande: herrar Aspling (s), Carlsson i Vikmanshyttan (c), Magnusson i Nennesholm (c), Karlsson i Ronneby (s), fröken Bergström (fp), fru Håvik (s), fröken Pehrsson (c), herrar Marcusson (s), Åkerlind (m), Nilsson i Kristianstad (s), Lindström* (s), Andersson i Edsbro* (c), Nilsson i Norrköping (s), fröken Rogestam (c) och fru Hedvall (m)

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

1. beträffande *förslag om förbättrat studiestöd för gymnasieskolans elever*

av herrar Aspling (s), Karlsson i Ronneby (s), fru Håvik (s), herrar Marcusson (s), Nilsson i Kristianstad (s), Lindström (s) och Nilsson i Norrköping (s), vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 10 som börjar på rad 27 med "Med hänsyn" och slutar på rad 33 med "denna del." bort ha följande lydelse:

Det är därför beklagligt att regeringen inte, i samband med att den gett utredningen i uppdrag att med förtur lägga fram förslag om avveckling av äktamakeprövningen, bedömt det lika angeläget att snabbt åstadkomma förbättringar i studiestödet för elever i gymnasieskolan, som kommer från familjer med svag ekonomi. I den promemoria utredningen skall lägga fram under våren 1977 kommer, enligt vad som framgår av propositionen, endast att redovisas principiella synpunkter på studiestödets framtida utformning. Eftersom utskottet anser det särskilt viktigt att behandlingen av frågan om ett bättre studiestöd för de elever som åsyftas i motionen 250 inte ytterligare fördröjs bör studiestödsutredningen få i uppdrag att lägga fram konkreta förslag till förbättringar som kan föreläggas 1977/78 års riksmöte för beslut. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 11 som börjar på rad 1 med "Med hänsyn" och slutar på rad 3 med "motionen 464." bort ha följande lydelse:

Motionens yrkande om ett provisoriskt stöd blir därmed tillgodosett. Det är emellertid angeläget att också frågan om det framtida stödet till elever som genomgår korta yrkesinriktade kurser i gymnasieskolan får en snar lösning. Studiestödsutredningen bör därför få i uppdrag att även i detta hänsende lägga fram förslag som kan genomföras vid nästa års riksmöte. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels ock att utskottet under 4 bort hemställa

att riksdagen beträffande förslag om förbättrat studiestöd för gymnasieskolans elever med bifall till motionen 1976/77: 250, yrkandet 2, och motionen 1976/77: 464 i motsvarande del ger regeringen till känna vad utskottet anfört;

2. beträffande återbetalningsbelopp inom studiemedelssystemet

av herrar Aspling (s), Karlsson i Ronneby (s), fru Håvik (s), herrar Marcusson (s), Nilsson i Kristianstad (s), Lindström (s) och Nilsson i Norrköping (s), vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet förutsätter" och slutar med "motionen 1093" bort ha följande lydelse:

CSN har i sin anslagsframställning för budgetåret 1977/78 fört fram samma förslag som motionärerna och därvid framhållit att tiondelsregeln tenderar att bli en huvudregel i stället för en undantagsregel och att den redan under 1977 kan komma att bestämma avgiften för majoriteten av dem som skall börja betala tillbaka studiemedlen. Utskottet anser det därför nödvändigt att man snarast sänker gränsen för minimibelopp vid återbetalningen. Intentionerna bakom de förbättringar av återbetalningsreglerna som skedde år 1974, nämligen att de årliga återbetalningarna skulle bli mindre ekonomiskt betungande och att återbetalningstiden normalt skulle vara 20—25 år, skulle därigenom komma att bättre tillgodoses. Utskottet anser i enlighet med det anförda, att regeringen till nästa års riksmöte bör återkomma med förslag av angiven innebörd.

dels att utskottet under 6 bort hemställa

att riksdagen beträffande återbetalningsbelopp inom studiemedelssystemet med anledning av motionen 1976/77: 1093 ger regeringen till känna vad utskottet anfört;

3. beträffande timersättningen vid grundutbildning för vuxna

av herrar Aspling (s), Karlsson i Ronneby (s), fru Håvik (s), herrar Marcusson (s), Nilsson i Kristianstad (s), Lindström (s) och Nilsson i Norrköping (s), vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Med hänsyn" och slutar med "motionen 250" bort ha följande lydelse:

Utskottet förordar i annat sammanhang (jfr reservationen 5) att timstudiestödet räknas upp från 20 till 26 kr. i timmen. Även förslaget i propositionen, som f. ö. biträds av utskottets majoritet, innebär en uppräknings av timstudiestödet, dock endast till 22 kr. Mot bakgrund härav anser utskottet det rimligt att en uppräknings sker även av timersättningen vid grundutbildning för vuxna. Utskottet biträder därför förslaget i motionen 250 om att denna ersättning skall höjas till 20 resp. 9 kr.

dels att utskottet bort hemställa

under 7

att riksdagen beträffande timersättningen vid grundutbildning för vuxna med bifall till motionen 1976/77: 250 yrkandet 6, ger regeringen till känna vad utskottet anfört;

under 19

under förutsättning av bifall till reservanternas hemställan under 7 ovan

att riksdagen med bifall till motionen 1976/77: 250, yrkandet 7, och med anledning av regeringens förslag till *Studiebidrag m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 676 200 000 kr.;

4. beträffande dagberäkning av särskilt vuxenstudiestöd

av herrar Aspling (s), Karlsson i Ronneby (s), fru Håvik (s), herrar Marcusson (s), Nilsson i Kristianstad (s), Lindström (s) och Nilsson i Norrköping (s), vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Erfarenheterna från" och slutar med "i fråga." bort ha följande lydelse:

Erfarenheterna av det särskilda vuxenstudiestödet har redan visat att beräkningen av stödet i 15- resp. 30-dagarsperioder medför att vissa vuxenstuderande inte får täckning för hela sitt inkomstbortfall under studieperioden. Risken för att detta kan medföra studieavbrott är särskilt uppenbar för denna studerandegrupp. Det är enligt utskottets mening också en rättvisefråga att en och samma utbildningsform skall berättiga till ett enhetligt studiestöd, oberoende av hur kurstiden läggs ut. Utskottet biträder därför förslaget i motionen 1083 om att det särskilda vuxenstudiestödet skall beräknas per dag och förutsätter att regeringen lägger fram erforderliga författningsförslag härom till nästa års riksmöte. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under 10 bort hemställa

att riksdagen beträffande dagberäkning av särskilt vuxenstudie-

stöd med bifall till motionen 1976/77: 1083, yrkandet 6, ger regeringen till känna vad utskottet anför;

5. beträffande timstudiestödets storlek, tim- och dagstudiestöd under restid och minimitid för stöden

av herrar Aspling (s), Karlsson i Ronneby (s), fru Håvik (s), herrar Marcusson (s), Nilsson i Kristianstad (s), Lindström (s) och Nilsson i Norrköping (s), vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 16 som börjar på rad 22 med "Eftersom utskottet" och slutar på rad 26 med "motsvarande delar." bort ha följande lydelse:

Det står emellertid redan nu klart att vissa ändringar är påkallade i stödets konstruktion om de skall kunna stimulera till studier i den utsträckning som förutsatts vid stödets tillkomst. Enligt utskottets mening bör timstudiestödet höjas till 26 kr. i timmen. Vidare bör tim- och dagstudiestöd kunna utgå även under tid för resa till och från studie-lokalen i de fall resan föranlett inkomstbortfall. Utskottet förordar också att tim- och dagstudiestöd skall kunna utgå även om de studerande förlorar inkomst under kortare tid än 10 timmar resp. 2 dagar under två på varandra följande kalenderkvartal. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker bifall till motionerna 250 och 1083 i motsvarande delar.

dels att utskottet bort hemställa
under 11

att riksdagen beträffande timstudiestödets storlek med bifall till motionen 1976/77: 250, yrkandet 4, och motionen 1976/77: 1083, yrkandet 2, samt med anledning av regeringens förslag antar följande såsom reservanternas förslag betecknade lydelse av 5 kap. 4 § studiestödslagen

Propositionens förslag

Reservanternas förslag

5 kap.

4 §

Timstudiestöd utgör 22 kronor för studietimme.

Timstudiestöd utgör 26 kronor för studietimme.

under 12

att riksdagen beträffande tim- och dagstudiestöd under restid och minimitid för stöden med bifall till motionen 1976/77: 250, yrkandet 5, och motionen 1976/77: 1083, yrkandena 3—5, antar följande

Förslag till

Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Härigenom föreskrives att 5 kap. 3 § och 6 kap. 4 och 5 §§ studiestödslagen (1973: 349) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Reservanternas förslag

5 kap.

3 §

Timstudiestöd utgår för studietimme under vilken den studerande är närvarande och *på grund därav förlorar arbetsinkomst för en arbetstimme. Den studerande skall ha minst tio sådana studietimmar under en tidsperiod som omfattar två på varandra följande kalenderkvartal.* Timstudiestöd till samma studerande får ej avse mer än 35 studietimmar under nämnda tidsperiod.

Tidsperiod som avses i första stycket skall i sin helhet infalla efter utgången av tidsperiod för vilken den studerande tidigare erhållit timstudiestöd.

Studietimme omfattar det antal minuter som bestämmes av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

Timstudiestöd utgår för studietimme under vilken den studerande är närvarande och *timme avseende restid i omedelbar anslutning till undervisningen. Timstudiestöd utgår dock endast för timme då den studerande förlorar arbetsinkomst för en arbetstimme.* Timstudiestöd till samma studerande får ej avse mer än 35 studietimmar under *en tidsperiod som omfattar två på varandra följande kalenderkvartal.*

Tidsperiod som avses i första stycket skall i sin helhet infalla efter utgången av tidsperiod för vilken den studerande tidigare erhållit timstudiestöd.

Studietimme omfattar det antal minuter som bestämmes av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

6 kap.

4 §

Inkomstbidrag utgår för varje dygn under vilket den studerande deltager i ämneskurs och *på grund därav förlorar arbetsinkomst.*

Den studerande skall ha minst två sådana dygn under en tidsperiod som omfattar två på varandra följande kalenderkvartal. Inkomstbidrag till samma studerande får ej avse mer än fem dygn under nämnda tidsperiod.

Tidsperiod som avses i första stycket skall i sin helhet infalla

Inkomstbidrag utgår för varje dygn under vilket den studerande deltager i ämneskurs och *för dygn som utgår för resa i omedelbar anslutning till sådan kurs. Inkomstbidrag utgår dock endast för dygn då den studerande förlorar arbetsinkomst.*

Inkomstbidrag till samma studerande får ej avse mer än fem dygn under *en tidsperiod som omfattar två på varandra följande kalenderkvartal.*

Tidsperiod som avses i första stycket skall i sin helhet infalla

Nuvarande lydelse

efter utgången av tidsperiod för vilken den studerande tidigare erhållit inkomstbidrag.

Reservanternas förslag

efter utgången av tidsperiod för vilken den studerande tidigare erhållit inkomstbidrag.

5 §

Internatbidrag utgår för varje dygn under vilket den studerande deltagar i ämneskurs, om den studerande har sådana särskilda kostnader för resa, kost eller logi i samband med kursen som är av betydelse. *Den studerande skall ha minst två sådana dygn under en tidsperiod som omfattar två på varandra följande kalenderkvartal.* Internatbidrag till samma studerande får ej avse mer än fem dygn under nämnda tidsperiod.

Bestämmelsen i 4 § tredje stycket äger motsvarande tillämpning.

Internatbidrag utgår för varje dygn under vilket den studerande deltagar i ämneskurs *och för dygn som åtgår för resa i omedelbar anslutning till sådan kurs*, om den studerande har sådana särskilda kostnader för resa, kost eller logi i samband med kursen som är av betydelse. Internatbidrag till samma studerande får ej avse mer än fem dygn under *en tidsperiod som omfattar två på varandra följande kalenderkvartal.*

Bestämmelsen i 4 § tredje stycket äger motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977.

6. beträffande utredning om finansiering av tim- och dagstudiestöd till andra än arbetstagare

av herrar Aspling (s), Karlsson i Ronneby (s), fru Håvik (s), herrar Marcusson (s), Nilsson i Kristianstad (s), Lindström (s) och Nilsson i Norrköping (s), vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 16 som börjar på rad 15 med "Det är" och slutar på rad 20 med "lägga fram." bort ha följande lydelse:

När regeringen nu har för avsikt att låta CSN utreda frågan finner utskottet — med hänsyn till att vuxenutbildningsavgiften betalas enbart på löntagarnas medel — det nödvändigt att i detta sammanhang även ta upp frågan hur förslaget skall finansieras. Redan i dag tas vuxenutbildningsavgiften till viss del i anspråk för studiestöd som tilldelas andra än arbetstagare. Skall avgiften täcka även kostnaderna för tim- och dagstudiestöd åt denna nya studerandegrupp kommer det tillgängliga utrymmet för stöd till arbetstagare att krympas i motsvarande mån. Enligt utskottets mening bör finansieringen av vuxenstudiestöd för egenföretagarnas del ske genom att även de erlägger en vuxenutbildningsavgift och för övriga genom att staten bidrar med medel. I CSN:s uppdrag bör därför såsom yrkats i motionen 250 ingå att lägga fram finansieringsförslag i enlighet med det anförda. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under 13 bort hemställa

att riksdagen beträffande utredning om finansiering av tim- och dagstudiestöd till andra än arbetstagare med bifall till motionen 1976/77: 250, yrkandet 3, ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. beträffande en plan för utbyggnad av vuxenstudiestödet

av herrar Aspling (s), Karlsson i Ronneby (s), fru Håvik (s), herrar Marcusson (s), Nilsson i Kristianstad (s), Lindström (s) och Nilsson i vad utskottet anfört;

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 16 som börjar på rad 33 med "Utskottet, som" och slutar på rad 36 med "denna del." bort ha följande lydelse:

Mot bakgrunden av dessa ökade ekonomiska resurser samt de erfarenheter av efterfrågan på de olika stöden som numera vunnits borde tiden vara mogen för en mera långsiktig planering av det framtida vuxenstudiestödet. Reformeringen av högskoleutbildningen kommer att medföra att alltfler vuxna söker sig till högre utbildning och det framstår därför som angeläget att man redan nu lägger fast en successivt ökad utbyggnad av vuxenstudiestöden, inte minst vad gäller det särskilda vuxenstudiestödet. Förslagen från SVUX och FÖVUX bör kunna ge en vägledning för en sådan plan, som bör innefatta en bedömning av reformbehov och finansiering. Därvid bör man överväga såväl en höjning av vuxenutbildningsavgiften som en utvidgning av dess underlag. I det senare hänseendet har utskottet (jfr reservationen 6) redan förordat att även egenföretagare skall erlägga vuxenutbildningsavgift. Planen bör i enlighet med yrkandet i motionen 250 föreläggas riksdagen vid nästa års riksmöte. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under 14 bort hemställa

att riksdagen beträffande en plan för utbyggnad av vuxenstudiestödet med bifall till motionen 1976/77: 250, yrkandet 1, ger regeringen till känna vad utskottet anfört;

8. beträffande bidrag till studerandehälsovården

av herrar Aspling (s), Karlsson i Ronneby (s), fru Håvik (s), herrar Marcusson (s), Nilsson i Kristianstad (s), Lindström (s) och Nilsson i Norrköping (s), vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 17 som börjar på rad 21 med "Utskottet anser" och slutar på rad 26 med "2 050 000 kr." bort ha följande lydelse:

Eftersom de kostnader de studerande själva måste bära för sin häl-

so- och sjukvård fortlöpande ökat, anser utskottet att bidraget bör räknas upp med ett belopp som i stort motsvarar löne- och prisökningar för verksamheten. Utskottet biträder därför förslaget i motionen 250. Härmed tillgodoses även yrkandet i motionen 1090.

Till anslaget G 6. Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande bör i enlighet härmed anvisas ett förslagsanslag av 2 090 000 kr.

dels att utskottet under 24 bort hemställa

att riksdagen beträffande bidrag till studerandehälsovården med bifall till motionen 1976/77: 250, yrkandena 8 och 9 och med anledning av regeringens förslag och motionen 1976/77: 1090 till *Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 2 090 000 kr.